

334.732(4971)
1094.5

За капијају супрета
Министарства Правде

789

ЗАКОН

ЗАДРУГАМА ЗА УЗАЈАМНО ПОМАГАЊЕ

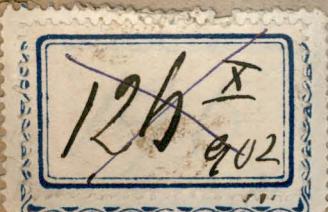

БЕОГРАД

ДРЖАВНА ПИТАМПАРИЈА КРАЈЕВИНЕ СРБИЈЕ

1902.

ЦЕНА 0.50 ДИН.

Ук. д. 36360 с дано у нови инвентар бр. 1868(1)
1 јануара 1942 год.
Београд.

МИ
АЛЕКСАНДАР I.

по милости Божјој и вољи народној
Краљ Србије

ПРОГЛАШУЈЕМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ ДА ЈЕ НА-
РОДНО ПРЕДСТАВНИШТВО УСВОЈИЛО И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И
ПОТВРЂУЈЕМО:

ЗАКОН о ЗАДРУГАМА ЗА УЗАЈАМНО ПОМАГАЊЕ

који гласи:

I. Опште одредбе.

Члан 1.

Као задруге за узајамно помагање сматрају се по овом закону удружења, која почивају на начелу узајамности, а циљ им је да путем штедње и старања за будућност помажу и обезбеђују своје чланове и њихове породице.

Члан 2.

Круг рада задруга за узајамно помагање обухвата ове послове:

- да својим члановима обезбеђују:
- 1.) помоћ у случају болести;
  - 2.) укопнину и посмртнину;

3.) издржавање (пенсију) у старости и у случају неспособности за рад;

4.) новчану потпору њиховим удовицама и сирочади;

5.) новчане суме деци својих задругара, и то женској на име мираза, а мушкиј на име образовања и извођења на пут;

6.) материјална средства у циљу умног и моралног образовања.

Члан 3.

Задруге основане по одредбама овога закона могу вршити једну или више врста или све по слове скупа побројане у чл. 2. Ну у последња два случаја оне ће се поделити на одсеке.

Члан 4.

Под овај закон не потпадају земљорадничке ни занатлијске задруге са свима својим облицима рада, пошто за њих важи посебан закон.

Тако исто сила овога закона неће се простирати на задруге, које имају да остварују извесне привредне циљеве, макар да почивају на начелу узајамности, као што су: задруге за набавку намирница својим члановима, задруге за узајамно кредитирање по градовима, задруге за обезбеђење стоке и друге имовине; и други њима слични облици задругарства.

II. Оснивање задруга.

Члан 5.

Задруге за узајамно помагање могу се оснивати само по одредбама овога закона.

Члан 6.

Чланом задруге може постати свако лице. Удате жене и малолетници преко 14 година могу такође постати чланови задруге и без изричног одобрења њихових мужева, односно родитеља или старалаца.

Али ако би за жену муж, а за малолетнике њихови родитељи и стараоци били противни ступању удатих жена или малолетника у задругу, онда се они не могу ни примити за чланове задруге; а ако су примљени, имају се из чланства исписати.

Женске такође могу оснивати задруге, али у том случају удате жене морају имати одобрење својих мужева.

Члан 7.

Ступање у чланство једне задруге бива по писменим изјавама чланова.

Ако задуга има више одсека, онда уписом члана у један одсек не сме задуга условљавати упис и у који други одсек.

Члан 8.

Чланови су задруге редовни и ванредни.

Редован је члан свако лице, које има особине члана 6., и које повременим уплатама задобива право на обезбеђење извесне врсте помоћи, коју предвиђају правила задруга.

Ванредан члан може бити свака особа без разлике вере и народности, која према правилима уједанпут положи сталну уплату, или учини какав поклон задрузи, али она тиме не задобива право ни на какву помоћ редовних чланова. Може

се изузетно унети у правила, да и ванредан члан добива право на извесну помоћ, ако се докаже да је обртом судбе толико имовно осиромашио, да нема од чега живети.

Члан 9.

Свака задруга мора имати своје име (назив).

Свака нова задруга мора изабрати назив, који ће се јасно разликовати од осталих задруга, које већ у Србији постоје.

Члан 10.

Правила задруге морају бити печатана или писана, и у њима мора бити тачно одређено:

- 1.) име и седиште задруге;
- 2.) циљ задруге;
- 3.) погодбе, под којима се задругар може обезбедити са означеном рачунском основицом, по правилима о обезбеђењима;
- 4.) одговорност, обавезе и права редовних чланова;
- 5.) погодбе, под којима ванредни чланови задобивају право на помоћ, у случају предвиђеном у члану 8. тач. 3. овог закона;
- 6.) величина уплате редовних и ванредних чланова и начин уплаћивања;
- 7.) одредбе да ли се чланство везује за место, у коме је седиште задруге или се простира и на лица ван тога места; одредбе да ли ће задруга отварати филијале ван свог места становаша;
- 8.) погодбе за примање нових чланова и одредбе о престанку чланства;
- 9.) узроци са којих задруга престаје;

10.) начин бирања, образовања и обнављања управног и надзорног одбора; њихов број, права и дужности; време за које се бирају, и начин на који ће се водити надзор над њиховим радом;

11.) начин сазивања редовних и ванредних скупштина; њихов састав и посебна права; начин гласања у скупштинама; право задругара да у њима могу бити представљени; како ће се оверавати скупштинске одлуке, као и ко ће на њима председавати;

- 12.) како се образује резервни фонд;
- 13.) како ће се покривати трошкови задругини;
- 14.) састављање и прегледање задругиног биланца (месечних и годишњих рачуна);
- 15.) начин објављивања скупштинских одлука;
- 16.) како ће се и где давати на приплод задружна имовина;
- 17.) како ће се, кад задруга престане, извршити ликвидација и коме ће се у том случају предати на чување задругина имовина и документи.

III. Увођење задруга у судски регистар.

Члан 11.

Задруге постоје правно тек од дана, кад се уведу код суда у задружни регистар. Сваки првостепени суд мора водити регистар о задругама за узајамно помагање, које у његовој области постоје или се оснују.

Министар Правде прописаће правила о увођењу овог регистра.

Члан 12.

За сваку задругу надлежан је суд оног места или области, где је њезино седиште.

Члан 13.

Оснивачи задруге или управни одбор задруге, која већ постоји и хоће да се саобрази овом закону, дужни су поднети своја правила са доказима да су испуњене погодбе члана 59. овог закона Министру Народне Привреде, а ради оцене и одобрења рачунске основе обезбеђења.

Тога ради саставиће се при Министарству Народне Привреде један саветодавни одбор, који ће давати мишљење Министру како о рачунској стражи тако и о свима пословима задруга, које се оснивају по овоме закону, као и о пословима њихових савеза.

њихових савеза.
Овај одбор саставља се: из једног члана Државног Савета, једног члана Главне Контроле, једног члана управе Главног Савеза српских земљорадничких задруга, једног члана Санитетског Савета, које та тела изберу из своје средине, и професора математике у Великој Школи.

Члан 14.

Пошто Министар Народне Привреде одобри
рачунску основицу обезбеђења, оснивачи, или чла-
нови управног одбора, дужни су, ради потврде пра-
вила поднети надлежном суду пријаву, којој ће
приложити:

- приложити:

  - 1.) правила задругина у два примерка, која ће потписати сви оснивачи или чланови управног одбора (чл. 13.);
  - 2.) уверење, да је Министарство Народне Правреде одобрило рачунску основу обезбеђења, предвиђену у правилима;
  - 3.) препис записника о избору управног и надзорног одбора, као и доказ по чл. 6. и 20. овог закона.

Чланови управног одбора морају се своје-
ручно пред судом потписати или му своје потписе
у овереном (од полицијске власти) облику до-
ставити.

Члан 15.

Суд је дужан за 15 дана од пријема пријаве оверити препис правила, ставити на њима потврду да су заведена у регистар и један примерак вратити управном одбору или оснивачима.

Остала документа остају код суда.

Суд неће увести правила у регистар, ако нађе, да она не одговарају прописима овога закона. Неупис у регистар суд ће својим решењем мотивисати, против којега има места жалби Касационом Суду у року од 15 дана од дана пријема решења.

Члан 16.

У року од три дана од потврђења, суд ће по-
слати објаву управи Државне Штампарије за служ-
бене новине о увођењу задруге у регистар.

У тој објави мора се означити:

- дан, кад су правила потврђена;
  - име и седиште задруге;
  - предмет задругина посла;
  - област задругина;
  - одговорност и обавезе чланова;
  - имена и места становљања чланова управног одбора; и
  - начин објављивања задругиних одлука.

Члан 17.

Свака промена правила мора се пријавити суду ради уписа у регистар.

Тој пријави приложиће се два преписа одлука о изменама и допунама правила. Ако се изменама у правилима мења и рачунска основа обезбеђења, мора се поднети суду и уверење Министарства Нар. Привреде (чл. 14. тач. 2. овог закона).

По пријему ове пријаве за измену правила, суд ће даље поступити по наређењу чл. 15. и 16. овог закона.

Члан 18.

Задруга одговара својим повериоцима својом имовином, а сваки члан одговара својим уплатама за обавезе задругине.

IV. О представљању задруге и о управљању њезиним пословима.

Члан 19.

Свака задруга мора имати свој управни и надзорни одбор, које бира скупштина из средине својих редовних задругара.

Чланови управног и надзорног одбора морају бити пунолетни, писмени и српски грађани.

Члан 20.

За чланове управнога и надзорнога одбора као и у опште за часнике и службенике задругине не могу се бирати ни постављати они, који су под стечајем или који се због дела учињених из користољубља и у опште бешчастећих налазе под судском истрагом, или који су због тога већ били осуђивани, ако нису повраћени у права.

Члан 21.

Управни одбор представља и пуноважно заступа задругу на суду и ван суда. Он отправља све послове задругине сем оних, који се по правилима изрично резервишу скупштини.

Члан 22.

Управни одбор састоји се најмање из пет а највише из девет чланова.

Ако би се број чланова управног одбора толико смањио, да не би могао решавати, онда ће се упражњена места попунити оним задругарима, који су на последњој скупштини добили највише гласова после изабраних. А ако таквих задругара нема, онда ће надзорни одбор бити дужан даље за десет дана сазвати скупштину, која ће избором попунити упражњена места чланова управног одбора.

Члан 23.

Задруга је власна у свако доба преко своје скупштине сменити чланове управнога и надзорног одбора.

Члан 24.

Управни одбор објављује своје одлуке и потписује задругу онако, како је то правилима одређено.

Задруга ће се пуноважно потписивати, кад они који су овлашћени за потпис имена задругина, поред њеног, ставе и своје потписе.

Члан 25.

Послови које управни одбор закључи у име задруге обавезни су за њу.

За легитимовање управног одбора довољно је уверење суда, да су лица у њему именована, као чланови управног одбора уведена у судски регистар.

Члан 26.

Управни одбор сме задругу само за онолико обавезати, колико је на то правилима и скупштинским одлукама овлашћен.

Ну пошто он својим потписом пуноважно везује задругу, то она одговара према трећим лицима и онда, кад управни одбор прекорачи међе свога права у погледу обавезивања задругиног.

Члан 27.

Управни одбор дужан је водити тачан списак задругара, старати се о раду и уредном вођењу књига задругиних.

Он мора у току прва три месеца сваке пословне године објављивати биланц задругин за ту годину; број задругара који су у току године приновљени, као и оних који су из задруге иступили, умрли, искућени, и број њихов који се затекао у задрузи свршетком године.

Члан 28.

Свака промена у саставу управног одбора, као и сваки поновни избор његових чланова или истек рока њиховог овлашћења, морају без одлагања бити пријављени суду, ради завођења у регистар. Нови чланови морају се пред судом потписати или му своје потписе у овереном облику доставити. Препис докумената што говоре о њихову избору или престанку њихова овлашћења има се приложити пријави и чувати у архиви судској.

Ако су чланови управног одбора поново изабрани, онда није потребно, да се њихово увођење у регистар објављује.

Члан 29.

Чланови управног одбора одговорни су задрузи целим својим имањем солидарно за штету, која би настала од њихова рада противног закону или правилима.

Чланови управног одбора не могу бити службеници задругини нити ове заступати.

Члан 30.

Одговорност не може пасти на онога члана управног одбора, који је одмах противу одлуке и наредбе одборове протестовао, пре него што су оне извршне, и надзорном одбору писмено протест доставио, или који није суделовао у радњи противно овом закону или правилима.

Члан 31.

Надзорни одбор састоји се најмање из пет а највише девет чланова.

Члан 32.

Чланови надзорног одбора не могу једновремено бити и чланови управног одбора, нити их могу заступати. Они не могу ни као чиновници водити послове задругине, нити их заступати.

Ако који члан управног одбора иступи, он не може бити биран за члана надзорног одбора, све докле као члан управног одбора не добије разрешницу.

Члан 33.

Дужност је надзорном одбору: да надзира сав рад управног одбора, да тражи обавештења о току задругиних послова, да у свако доба кад за потребно нађе прегледа задругине књиге, писмена, стање задругине благајнице и резервног фонда, да испитује биланц (месечне и годишње рачуне), па да о свему том подноси извештај скупштини.

Скупштина не може одобравати рачуне (билианц) без поменутог извештаја надзорног одбора.

Надзорни одбор дужан је да у свако време сазове скупштину, кад то интереси задругини буду захтевали.

Остале дужности надзорног одбора одређују се правилима.

Чланови надзорног одбора не могу вршење својих дужности пренети на друга лица.

Члан 34.

Чланови надзорног одбора одговорни су задрузи целим својим имањем солидарно за штету, која би произишла од њиховог рада, противног закону или правилима.

Члан 35.

Ако задруга нађе да треба повести парницу противу чланова управног или надзорног одбора и о томе скупштина донесе одлуку, онда ће парницу водити нарочити пуномоћници, које скупштина изbere.

Члан 36.

Сваки задругар има право да се о свом трошку умеша у парницу, која би се повела против чланова управног или надзорног одбора.

Члан 37.

Права задругара да расправљају питања која се тичу задруге и њених послова, да испитују биланц, да воде надзор над свеколиким радом задруге и да доносе одлуке о пословима, који ће се тек предузети, исказују се одлукама оних задругара, који су на скупштину дошли.

На скупштини сваки задругар има право само на један глас. Ну где се решава о каквом питању, у коме је неки члан лично заинтересован, он не може присуствовати ни суделовати у томе решавању. Задругари морају своје право гласа лично употребити. Правна или физички неспособна лица могу своје право гласачко употребити преко пуномоћника, који морају бити чланови задруге.

Један пуномоћник не може заступати више од једног задругара.

Члан 38.

Скупштина је надлежна за ове послове:

- 1.) да бира чланове управног и надзорног одбора;
- 2.) да претреса и одобрава извештај о раду и стању задруге, годишњи извештај (билианц);
- 3.) да решава о изменама и допунама у правилима; и
- 4.) да одлучује о трајању и престанку задруге.

За све ове одлуке потребна је већина, састављена из половине и једног више од укупног броја задругара.

Члан 39.

Скупштине су редовне и ванредне.

Редовну скупшину сазива управни одбор по свршетку сваке године, и то у месту где је задругино седиште, а најдаље за прва три месеца идуће године.

Ванредну скупшину сазива управни и надзорни одбор, кад год је потребно, а према одредбама овога закона.

Ако управни одбор не би сазвао редовну скупшину, онда је дужан то учинити надзорни одбор за десет дана по истеку тога рока. А ако ни он то не би учинио, у томе случају најмање 20 задругара, или ако је целокупан број задругара мањи од стотине, најмање пети део од целокупног броја, — могу тражити одобрење од надлежног суда да скупшину сазову. Тада се у позиву за скупшину мора изречно казати, да се она сазива по одобрењу суда.

Управни или надзорни одбор или сазивачи дужни су известити Министра Народне Привреде најмање десет дана раније о дану држања скупштине и о њеном дневном реду.

Члан 40.

Ванредна скупшина мора се неодложно сазвати, кад то захтева најмање један пети део члanova задруге.

Захтев о томе подноси се писмено управном одбору с потписима лица, која траже сазив скупштине, и у њему ће се означити смер и узроци са којих се тражи сазив.

Ако управни одбор тај захтев не испуни, то ће онда суд овластити дотичне задругаре да скупшину сазову.

Члан 41.

Скупшина се сазива на начин прописан правилима. Сазив се објављује најмање на 30 дана пре њеног сазива, сем случајева, где је овим законом одређен краћи рок.

Скупшина пуноважно решава, ако дође $\frac{1}{2}$ и један више од укупног броја задругара.

Ако толики број задругара не буде дошао, онда се ова скупшина одлаже и друга заказује најдаље за десети дан.

На овој скупшини пуноважно решава оно-лики број задругара, који буде дошао.

У позиву се мора увек ставити дневни ред.

Одлуке скупштине о питањима и предлозима, који нису објављени у дневном реду, не вреде, осем одлуке о питању ко ће руководити скупштином и о сазиву друге скупштине.

Члан 42.

Пре него што скупшина отпочне рад, управни одбор дужан је саставити списак свију задругара, који су на скупшину дошли, и утврдити га потписом имена задругина.

Чланови, који су се у времену отварања скупштине задочнили са полагањем уплате, не могу суделовати на скупшини.

Ну задочњене уплате могу се полагати најдаље до у очи дана скупштинског састанка закључно.

Члан 43.

Списак присутних чланова на скупшини састављен по члану 42. овог закона овериће потписници записника, па ће га приложити скупштинском записнику. Оригинал тога записника чуваће се у задругиној архиви и давати на увиђај сваком задругару који га затражи, а и надлежној власти.

Члан 44.

Противу скупштинске одлуке, која бисе ко-
сила са законом и правилима, може се поднети
жалба у року од три дана надлежном првосте-
пеном суду.

Жалити се може сваки члан задруге, који је
био на скупштини.

Жалба се подноси противу задруге.

Задругу заступа управни одбор, ако он сам
није тужилачка страна, иначе надзорни одбор.

Против решења првостепеног суда може се
у року од 15 дана жалити Касационом Суду.

Ако суд својим решењем поништи одлуку,
онда решење вреди и наспрам чланова задруге,
који нису парничари.

Члан. 45.

Свака задруга мора изабрати суд добрих људи,
који ће и једино бити надлежан да расправља све
спорове задругара између себе, као и спорове из-
међу задруге и задругара, а који се тичу искљу-
чиво задругиних послова.

Суд добрих људи саставља се овако. Свака
парнична страна бира по једнога задругара, као
судију и једнога му заменика, а ове судије би-
рају себи председника и њему заменика из средине
задругара. Ако се они не би могли сложити у
избору председника и његова заменика, онда ове
бира управни одбор већином гласова. А ако је ве-
ћина чланова управног одбора парнична страна,
онда ће председника и њему заменика бирати
надзорни одбор већином гласова.

Председник сазива суд и руководи расправ-
љањем спорова. Овај суд суди по савести и здраву
разуму.

Одлуке суда добрих људи извршне су.

О извршењу њихову стара се управни одбор
задругин.

Члан 46.

Задруге за узајамно помагање могу отварати
према потребама филијале и ван места свога се-
дишта. Круг рада тих филијала одредиће се пра-
вилима саме задруге.

V. Особене одредбе о појединим врстама обезбеђења.

1. За обезбеђење на случај болести.

Члан 47.

Помоћ, која се обезбеђује на случај болести,
може задруга давати у бесплатном лечењу код
куће или у болници, у лековима и у опште у сред-
ствима која болест олакшавају, и у новчаној пот-
пори за бањско лечење; осим тога задруга може
давати извесну своту дневно на име издржавања
док болест траје, што ће се све предвидети пра-
вилима.

За породиље може се поред бесплатне ле-
карске и у опште стручне помоћи предвидети нов-
чана потпора док бабине трају.

У случају хроничне болести новчана помоћ
на име издржавања не може се издавати дуже
од шест месеца.

Право на помоћ по овоме члану задобива се
по истеку три месеца од дана, кад је члан сту-
пио у задругу.

Члан 48.

Новчана помоћ, о којој је реч у предњем члану,
може вредети само за болести, које трају више
од три дана.

Не могу имати права на новчану помоћ они задругари, који су сами себи хотимично изазвали болест, који болују услед повреда нанетих приликом свађе или боја, као и они који болују од алкохолизма.

2. За обезбеђење укопнице и посмртнице.

Члан 59.

Задругар може обезбедити укупну и посмртнину само за себе лично.

Обезбеђење не може бити веће од 500 динара за једну особу.

3. За обезбеђење издржавања (пензије) у старости и на случај неспособности за рад.

Члан 50.

Право на издржавање могу стечи сви обезбеђени задругари обојега пола, који остаре и стално онеспособе за рад.

Правилима се морају тачно предвидети случајеви, када се ово право задобива и губи.

Ну који би намерно или својом кривицом онеспособили, немају права на уживање издржавања.

Издржање не може бити веће од 1000 дин. годишње за једну особу.

Право на уживање издржавања на случај неспособности за рад, добива се тек после најмање три године редовног уплаћивања.

Члан 51.

Право на уживање издржавања у старости добива задругар тек после навршене 55. године жи-

вота, пошто је за тај циљ уплаћивао најмање 20 година и испунио и остале погодбе које правила прописују. Издржавање у овом случају не може бити веће од 1000 дин. годишње за једну особу.

Члан 52.

Женским задругарима, које се удаду или преудаду пре него што би стекле право на уживање издржавања, на њихов захтев враћа се уплаћена суза после годину дана без интереса, и то само онда, ако су редовно уплаћивале пуне три године.

Члан 53.

Правилима се може предвидети да задругар, који себи обезбеђује потпору у старости и на случај неспособности за рад по овоме закону, може и пре истека уговоренога времена обезбеђења доћи до уживања обезбеђене потпоре.

Та суза израчунаће се према вредности потпоре по последњем годишњем рачуну, на коју је задругар већ стекао право. Потпора о којој је реч не може бити мања од 50%, ни већа од 80% од речене вредности обезбеђене потпоре, а та вредност срачунаће се према стварним уплатама дотичнога задругара.

4. За обезбеђење потпоре удовицама и сирочади.

Члан 54.

Право на удовичку потпору добива само жена из законитог брака.

Величина потпоре мора се довести у везу са разликом година супружанских и бројем деце, а не може прећи суму од 1000 дин.

Правилима се мора предвидети у којим се случајевима губи право на ову потпору.

Члан 55.

Брачна сирочад умрлог задругара уживају потпору до извесног доба узраста и то мушка најдуже до пунолетства а женска до уdomљења.

Изузетно сирочад, која услед телесне или умне неспособности нису у стању да зарађују себи средства за живот, могу добивати потпору и после пунолетства.

Члан 56.

Члан 50. (последњи став) овог закона примењује се такође на обезбеђење потпоре удовицама и сирочади.

Ну удовице и сирочад, за коју би се судском пресудом утврдило, да су намерно било као главни кривци или као саучесници дошли главе својим мужевима, односно својим родитељима, губе право на потпору. Осем ових случајева у правилима се мора предвидети у којим се још случајевима губи ова потпора.

5. За обезбеђење извесне суме на име мираза женској и на име образовања и извођења на пут мушкиј деци.

Члан 57.

Одредбе члана 53. овог закона важе и за обезбеђење мираза као и за обезбеђење извесне суме за образовање и извођење на пут деце.

Ово обезбеђење не може бити веће од 3000 динара од једне особе.

6. За набавку новчаних средстава ради постигнућа циљева изнесених у тач. 6. члана 2. овог закона.

Члан 58.

Новчане изворе у циљу умног и моралног образовања својих задругара, задруга ће прикупљати од чланова уплатама.

Правилима се морају изближе одредити послови ове врсте узајамног помагања.

7. Одредбе које важе за све врсте задругних послова.

Члан 59.

Задруге (или њихови одсеци) које обезбеђују помоћ на случај болести, укопнину и посмртнину, као и оне које се образују у циљу набавке материјалних средстава ради умног и моралног образовања својих чланова (члан 2. тачка 6.), морају имати најмање сто (100) чланова. А задруге (или њихови одсеци) које предузимају обезбеђење издржавања (пенсије) у старости и у случају неспособности за рад, новчану потпору удовицама и сирочади, новчане суме женској деци на име мираза, а мушкиј на име образовања, морају имати најмање две ста педесет (250) чланова.

Док се не испуне горње погодбе, задруге не могу отпочети свој рад (чл. 13.).

Члан 60.

При свима врстама обезбеђења, која помиње овај закон, мора се водити рачун о годинама узраста и стању здравља задругара.

Члан 61.

Делокруг једне задруге може се простирати на целу земљу. Ну рад задруга за обезбеђење помоћи на случај болести, укопнине и посмртнине, ограничава се у градовима на атар општине, а по селима и варошицама највише на област једнога среза.

Члан 62.

Размера између задругарских уплатама и давања помоћи у свима облицима, који се овим законом предвиђају, мора почивати на рачунској основици науке о обезбеђењу, тако да се издаци на све помоћи задругарима покривају чланским уплатама.

Члан 63.

Задруге набављају новчана средства за свој рад једино уплатама чланским, које морају бити сталне и у напред утврђене. Осим тога оне могу наплаћивати од својих чланова:

1.) ради подмиривања својих основних трошкова један пут за свагда при самом упису задругара највише до два динара од једног задругара;

2.) ради подмиривања својих текућих трошкова највише до $\frac{1}{10}$ уплате задругарске;

3.) ради образовања резервног фонда највише до $\frac{1}{10}$ уплате задругарске.

Осим ових сума, т. ј. осим редовних уплатама и сумама на подмиривање основних и текућих трошкова на образовање резервног фонда, задруге не смеју никакве друге разрезе, уписнине, накнаде и томе слично од својих задругара тражити ни примати.

Задруге не смеју своју имовину употребљавати на друго што, до на циљеве предвиђене њиховим правилима.

Члан 64.

Уплатне задругарске књижице не могу се залагати ни продавати нити у опште на другога преносити.

Помоћи и издржања, која уживају задругари или чланови њихових породица, не могу бити предмет обезбеђења ни по каквом потраживању, нити се могу преносити ма у коме облику.

Члан 65.

Ако једна задруга врши више послова, побројаних у члану 2. овог закона, за сваку врсту посла или одсека морају се прописати особена правила и водити особен рачун.

За увођење сваког новог посла или одсека задруга мора добити одобрење од надлежне власти (чл. 13. и 14. овог закона).

Члан 66.

Ако се годишњим рачунима, а и привременим проценама утврди, да приходи једне врсте обезбеђења не досежу да покрију одговарајуће им издатке, у томе случају мора се приступити или подизању задругарских уплатама или свођењу обезбеђених помоћи.

Ту измену у плану обезбеђења задруга ће бити дужна да изврши најдаље за два месеца, рачунајући од дана кад се то буде показало.

Члан 67.

Једну трећину својих новчаних средстава, која произлазе од уплатама чланских, задруге морају др-

жати стално уложене у српске државне хартије од вредности. Друге две трећине морају дати на приплод само Управи Фондова или Управи Земаљског Савеза српских земљорадничких задруга за кредит.

Приход од ових средстава иде само на појачање њихово.

Некретна добра задруге могу куповати само у колико су им потребне зграде за смештај задругиних канцеларија, отварање болница, домаова за старе и за рад неспособне.

Ну, некретна добра која би добиле путем поклона и завештања могу задржати у својину, ако им она доносе приход. Али зато је потребно нарочито одobreње, и то у сваком случају и за свако добро понаособ, од Министра Народне Привреде.

Члан 68.

Свака задруга мора имати свој резервни фонд. Резервни фонд је један, па ма задруга вршила и више врста послова побројаних у члану 2. овог закона.

Резервни фонд се образује:

1. из нарочитих томе цију намењених уплате чланских (члан 63. овог зак.);
2. из свих случајних добитака;
3. из вишке уписнине, који би се показао по исплати свих оснивачких трошкова;
4. из годишњег интереса капитала резервног фонда.

Капитал резервног фонда мора бити стално уложен у српске државне хартије од вредности, који се морају куповати на берзи.

Приход резервног фонда иде на ојачање његово.

8. О биланцу.

Члан 69.

Биланц се саставља према природи самога послана задругина.

Што се по самом појму о имовини сматра за имовину задругину, то ће се и у биланцу унети и показати као имовина.

Тако исто, што се по самом појму о дугу (пасиви) сматра за пасиву задругину, то ће се и у биланцу показати као пасива.

Као приход задругин сматра се само уписнина чланова и она суме, коју они на подмиривање текућих трошкова задругиних полажу задрузи (чл. 63. ов. зак.).

Као расход сматрају се само оснивачки трошкови и текући трошкови задругини, као што су: плате особљу, награде члановима одбора, канцеларијски трошкови, огрев, осветљење и т. д.

9. Иступање чланова из задруге.

Члан 70.

Сваки члан може истулити из задруге када хоће.

О свом иступуњу он мора известити задругу писмено.

Али иступање чланова из задруге може се везати правилима још и за друге погодбе.

Члан 71.

Ако се правилима задруге чланство везује за седиште задруге, то члан, који се из тога места сели, мора такође писмено известити задругу о свом иступуњу из ње.

Члан 72

Задруга има право да свога члана искључи из задруге, а правила имају предвидети случајеве кад ће се то моћи учинити.

Управни одбор задруге дужан је одлуку о искључењу неодложно саопштити искљученом члану.

Против ове одлуке искључени се члан може жалити првој редовној скупштини.

Члан 73.

Члановима, који се иселе из места, где се задруга налази, задруга је дужна по закључењу годишњег биланца текуће године вратити све уплате, које су дотле положили, без интереса.

10. О престанку задруге.

Члан 74.

Задруга (поједини одсеки) престаје:

1.) кад скупштина реши да задруга (одсек) престане (чл. 38. т. 4. ов. зак.);

2.) кад задруга (одсек) постане неспособна за плаћање и над њом се отвори стечај;

3.) кад број задругара спадне испод најмањег броја, који се по овоме закону тражи за образовање задруга за поједине врсте обезбеђења; и

4.) кад суд реши да задруга (одсек) престане.

Члан 75.

На тужбу надлежне надзорне власти или савеза или поједињих задругара надлежни првостепени суд решиће да задруга или одсек престане у следећим случајевима:

1.) ако скупштина задругара одобри противно закону и правилима употребу задругине имовине, или ако она донесе какву одлуку, која се противи закону и правилима, па на опомену надлежне надзорне власти, одлуке, о којима је реч, не опозове, и то у првом случају за 15, а у другом за месец дана најдаље;

2.) ако задруга не изврши измену у плану обезбеђења, о којој говори члан 66. ов. зак. и у року одређеном тим чланом;

3.) ако задруга напусти свој циљ, који се састоји у узајамном помагању, па се најдаље за месец дана на опомену надлежне надзорне власти не саобрази одредбама овога закона и својим правилима; и

4.) ако каква задруга намерно прибегне лажној изјави или употреби средстава, којима се иде на то, да се под именом задруге за узајамно помагање оснује друштво са другим каквим циљем.

Жалба на судско решење може се поднети у року од 15 дана Касационом Суду.

Одлука о престанку задруге (одсека) не искључује казне предвиђене овим законом.

Члан 76.

Кад задруга (одсек) престане у случајевима побројаним у тач. 1., 2., 3. и 4. чл. 74., управни одбор је дужан о томе неодложно известити суд, који ће одмах завести у регистар да је задруга престала. Суд ће одмах обзнати престанак задруге у „Српским Новинама“ и позвати задругине повериоце, да се са својим потраживањима обрате задрузи најдаље у року од три месеца, рачунајући од дана последње објаве.

Тако исто позваће се и они повериоци за- другини, који су по њеним књигама или иначе познати, да се пријаве.

Ако се који од тих поверилаца не пријави, његово ће се потраживање издвојити из задругине имовине и предати суду на оставу. То исто суд сам врши кад задруга престане у смислу члана 75. ов. зак.

Члан 77.

Чим задруга (одсек) престане, приступа се извршењу ликвидације.

Ради извршења ликвидације скупштина задругара одређује нарочити одбор од најмање три лица.

Ако то не учини скупштина, онда их одређује суд.

Ну кад задруга престаје у смислу члана 75. овог закона, онда суд одређује ликвидаторе.

За ликвидаторе могу бити одређени чланови управног одбора или обични задругари.

Чим се изберу и одреде ликвидатори, управни одбор, ако њему није ликвидација поверена, престаје да функционише, а надзорни одбор врши и даље надзор над пословима ликвидације.

Суд може увек сменити ликвидаторе кад год то за потребно нађе, било по тужби надзорног одбора или појединих задругара, било по својој властитој иницијативи, и то без разлике, да ли их је он одредио или их је наименовала скупштина задругара.

Члан 78.

Надзорни одбор дужан је да ликвидаторе које скупштина избере пријави дотичном суду нај-

даље за три дана ради увођења у регистар, а то ће бити дужан да учини и онда, кад би сам управни одбор био одређен да ликвидацију изврши.

Ликвидатори ће лично пред судом потписати своја имена, или ће своје потписе послати суду у овереном облику.

Ако би који од ликвидатора био спречен у вршењу ликвидаторског посла, надзорни одбор дужан је јавити то суду, који ће на његово место наименовати другога.

Имена ликвидатора суд ће свагда обзнати у службеним новинама.

Члан 79.

Ликвидаторима је дужност:

- 1.) да сврше текуће послове, да испуне обавезе престале задруге, наплате њена потраживања и имање задруге претворе у новац;
- 2.) да представљају задругу на суду и ван суда;
- 3.) да се за задругу равнају и да бирају изборни суд;
- 4.) да свака три месеца објављују извештај о својој радњи, а по свршетку ликвидације резултат тога рада.

Они могу закључивати и нове послове где би то било потребно ради довршења несвршених послова. Ликвидатори могу продавати имање задруге само на јавној лicitацији а државне папире на Берзи.

Наређења чл. 24., 25., 26., 27., 39. и 42., важе и за ликвидаторе.

Надзорни одбор контролише радњу ликвидатора.

Члан 80.

Из имања ће се задругиног најпре исплатити сви дугови задруге, за тим награде ликвидаторима, коју суд буде одредио, а после оно што остане поделиће се међу чланове задруге према суми њихових уплати, и то како међу оне који су стекли право на помоћ, ма по којој врсти обезбеђења, тако и између оних који су у току уплате.

Ако се награда ликвидаторима не би могла исплатити из онога, што би преостало по исплати дугова задругиних, суд ће моћи решити, да се у том циљу издвоји за ликвидаторе највише један десети део задругиног имања.

Подела међу задругаре може се предузети тек после рока одређенога за пријаву поверилаца.

Члан 81.

Ликвидатори који поступе противно наређењу чл. 79. и 80. овог закона одговарају лично и солидарно целим својим имањем и задрузи и њеним повериоцима, ако би од таква рада њихова произашла каква год штета по задругу и њене повериоце.

Одговорност ова пада и на чланове надзорног одбора, ако су ликвидатори с њиховим знањем радили противно одредбама чланова 79. и 80., а нису предузимали никакве мере за спречавање таквог рада ликвидатора.

Одговорност се ова не потире спрам поверилаца тиме, што је учињена радња била заснована на некој извесној одлуци скупштине, противној члану 79. и 80. овог закона.

Члан 82.

По свршеној ликвидацији, књиге и писма задругина предаће се дотичном суду да их чува.

Чланови задруге или њихови правни наследници, као и повериоци задруге, могу по одобрењу суда, у свако време ове књиге и писма прегледати.

11. Груписање задруга у савез.

Члан 83.

Задруге једнога среза или округа могу се по одлуци својих скупштина, задржавајући своју самосталност, груписати у савезе, који ће носити име срески или окружни савез.

Задатак савеза састоји се у овоме:

1.) да дају упштства осниваоцима и управљачима задруга у погледу задружног рада, и да их спремају за исти;

2.) да воде надзор над управом и радом поједињих задруга;

3.) да се старају о лечењу и неговању својих задругара;

4.) да и сами по могућству подижу болнице, домове за старе и за рад неспособне задругаре и. т. д.

Правилима се могу предвидети и други задаци, али се они морају односити искључиво на задругине радове, као и поновно обезбеђење (реасигурација) и т. д.

Члан 84.

Савез ће држати сваке године скупштину, коју састављају изасланици поједињих задруга. Свака задруга има право да пошаље на скупштину савеза само једног изасланика, који има један глас и који мора лично употребити.

Члан 85.

Скупштине савеза одлучују о прикупљању потребних суми за покривање административних трошкова савеза.

Управни одбор савеза подносиће сваке године скупштини савеза годишњи извештај о пословима и стању савеза.

Члан 86.

Законски прописи о увођењу задругара у судски регистар важиће и за савезе.

Члан 87.

Све задруге за узајамно помагање и сви њихови срески и окружни савези морају се груписати у један главни савез.

Главни савез се мора образовати чим се оснује пет задруга за узајамна помагања у Краљевини Србији.

Задруге, срески или окружни савези, који за три месеца од дана свог оснивања не ступе у главни савез, или које главни савез не прими, не могу више као такви постојати.

О њихову престанку решиће суд на представку главног савеза или Министра Народне Привреде. То исто важи и за оне задруге, срске или окружне савезе, који иступе из главног савеза, или које главни савез искључи.

Члан 88.

Задатак је главног савеза:

1.) да здружи задруге, срске и окружне савезе свих задруга;

2.) да се стара о оснивању нових задруга и савеза и да се стара о правилном раду и напредовању њихову;

3.) да према сваком представља и брани интересе поједињих и свих задруга и савеза;

4.) да преко својих надзорника врши пре-гледе и одржава надзор над радом и стањем поједињих и свих задруга и савеза;

5.) да прикупља, сређује и објављује годишње статистичке податке о кретању и раду задруга и савеза, које су они дужни слати на крају сваке године, а најдаље у току прва три месеца идуће године.

Члан 89.

Главни савез мора имати своја правила, у којима ће бити јасно обележен његов смер према предњем члану, како се задобива право на чланство и како се оно губи и престаје, како се сставља и бира управни одбор, како се сазивају скупштине, како се постављају и отпуштају надзорници савеза и све друге појединости, које се тичу смера савеза и његова остварења.

За чланове управног одбора главног савеза могу се бирати и лица, која нису задругари ни у једној задрузи.

Члан 90.

Законски прописи о увођењу задруга у судски регистар важе и за савезе.

Члан 91.

Скупштину главног савеза сазива управни одбор, који одређује и место где ће се скупштина држати.

Управни одбор је дужан бар на петнаест дана пре састанка скупштине известити Министра Народне Привреде о дану кад ће се и где ће се скупштина држати и поднети му дневни ред.

Члан 92.

Надзорници главног савеза прегледају сав рад и стање задруга.

Свака задруга дужна је да допусти надзорнику савеза да јој прегледа: сав рад, све књиге, писмена, благајницу, ефекте, као и све остале документе и вредности којима рукује или које притежава.

Надзорник саставља о сваком прегледу протокол у два примерка, који морају потписати сви чланови управног и надзорног одбора дотичне задруге, који су прегледу присуствовали.

Један примерак протокола надзорник ће предати на реверс надзорном одбору дотичне задруге, а други примерак протокола узеће собом и са својим извештајем о прегледу, коме ће приложити реверс надзорног одбора, предаће управном одбору главног савеза.

Надзорни одбор дотичне задруге дужан је да у позиву на скупштину, која прва долази после извршеног прегледа, стави на дневни ред за решавање и протокол о прегледу, који је саставио надзорник главног савеза. На скупштини, пак, надзорни одбор је дужан поднети и од своје стране извештај о исходу прегледа.

Ако управни одбор главног савеза нађе, да је рад у којој задрузи противан закону и правилима њеним, он ће поднети тужбу надлежном суду.

Члан 93.

Управни одбор главног савеза је дужан да пропише упутства о вршењу прегледа, о вођењу протокола и састављању извештаја о прегледу.

Члан 94.

Министар Народне Привреде има право да врши надзор како над савезима тако и над свима задругама.

12. Повластице.

Члан 95.

Задруге и савези, основани по овоме закону, ослобођавају се свих такса око оснивања, око потврђивања правила, књига, за оверавање потписа чланица, као и изјава о ступању задругара у чланство.

Члан 96.

Имовина и доноси задруга и савеза основаних по овоме закону ослобођавају се пореза и свих приреза.

Члан 97.

Задругари, или они које ови обезбеде, при пријему обезбеђених суми од задруга, основаних по овом закону, не подлеже плаћању никаквих такса.

13. Казне.

Члан 98.

Новчано до 3000 динара или затвором до једне године казниће се:

1.) чланови управног и надзорног одбора и ликвидатори, који у пријавама, доставама, уве-

рењима и у опште свима исправама, које по овом закону морају да шаљу надлежним властима и својим савезима, представе неистинито стање;

2.) чланови управног и надзорног одбора и ликвидатори, који у својим представкама, прегледима имовног стања, броја чланова задруга и укупне суме њихових уплати или у својим изјавама на скупштини неистинито представе или прикрију стање задруге;

3.) чланови управног и надзорног одбора, ако записник скупштински као и записнике својих седница воде неистинито или никако и не воде;

4.) чланови управног и надзорног одбора и ликвидатори, ако задруга дуже време од месец дана остане без надзорног одбора или ако за толико времена надзорни одбор остане без довољног броја чланова за пуноважан рад;

5.) чланови управног одбора, ако поступе противно одредбама члана 28. и 76. овог закона;

6.) чланови надзорног одбора, ако поступе противно одредбама члана 78. овог закона;

7.) чланови управног и надзорног одбора, који поступе противно одредбама члanova 29., 32., 63., 66., 67. и 68. овог закона;

8.) ликвидатори, ако поступе противно одредбама члана 78. и 79. овог закона;

9.) чланови управног одбора, ако о предметима, који спадају у круг рада скупштине, самовласно решавају;

10.) чланови управног одбора и други службеници, који не би давали обавештења надзорничима главнога савеза или комесарима надлежне државне власти.

Осуђени члан не може бити више часник ниједне задруге у Србији.

Члан 99.

Председник скупштине, чланови управног и надзорног одбора, као и сви они, који покрену, допусте, не спрече на скупштини претрес предлога, који се тичу јавних одношаја, чије претре-сање спада под прописе закона о јавним удружењима и зборовима, казниће се сваки новчано до стотину динара.

Члан 100.

Казне ове неће се примењивати на оне чланове управног и надзорног одбора, ликвидаторе и друге службенике, који докажу да су се дела, изложена у предњим члановима, догодила без њихове кривице.

Члан 101.

Кривице, овим законом предвиђене, застаревају за једну годину од дана када су учињене.

Члан 102.

Све кривице, овим законом предвиђене, извиђају се по званичној дужности од стране надлежне полициске власти, а на тужбу лица, која су на то овлашћена од скупштине задругине или управног и надзорног одбора, или главног савеза или Министра Народне Привреде или и самих задругара.

Члан 103.

За службенике задруга важе одредбе §§ 111., 112. и 113. кривичнога закона, са изменама и допунама од 6. октобра 1899. године.

Прелазна наређења.

Члан 104.

Сва постојећа удружења за узајамно помагање: на случај рођења, женидбе, удаје, болести, смрти, исплате дугова и у опште сва остале удружења за узајамно обезбеђење и помагање и пензиони фондови, дужни су најдаље за два месеца од дана ступања у живот овога закона саобразити своја правила и свој рад овоме закону. У противном случају престају.

Али пензиони фондови, који постоје више од десет година, као и „Пензиони фонд за занатлије и њихове породице, у Београду“ могу се или саобразити овом закону или и даље продолжити свој рад по досадашњим својим правилима. Право надзора и над овим друштвима вршиће у будуће, као и над свима осталим, према одредбама овога закона, Министар Народне Привреде.

Члан 105.

Сва удружења која престану морају ликвидирати.

Чим неко удружење престане, Министар Народне Привреде у циљу што правилније ликвидације изаслаће своје поверионике, који ће извршити попис имовине удружења, и сву готовину коју нађу предати Управи Фондова, а сву осталу покретну и непокретну имовину удружења уновчиће путем јавне лицитације, и новац предати такође Управи Фондова.

Сви трошкови око ликвидације, као и попутнине и дневнице поверионика Министра Народне Привреде, падају на терет имовине дотичног удружења. Али дневница поверионика не може бити већа од десет динара а попутнина по закону.

Министар Народне Привреде објавиће преко званичних новина имена свију удружења, која су на овај начин престала и у једно ће позвати њихове повериоце, да се са својим тражбинама, а у року од месец дана од дана последње објаве, пријаве надлежном суду.

После овога рока сви непријављени повериоци губе свако право потраживања. Потраживања поверилаца удружења ликвидираће лица, која ће надлежни судови одређивати. Према величини имовине удружења судови ће одређивати 3 највише до 5 лица за овај посао.

На овај начин извршиће се ликвидација и оних удружења, која овај закон затече у току ликвидације. Чланови управног и надзорног одбора губе право на сваку накнаду од дана, кад је над друштвом отворена ликвидација, или од дана, кад овај закон ступи у живот, ако је ликвидација већ раније била отворена.

Члан 106.

Вишак имовине удружења, што претекне по исплати поверилаца, предаће се на чување и приплод Управи Фондова, и употребиће се на циљ обезбеђења штете, градом причињене усевима земљорадника, кад се о томе буде донео закон.

Члан 107.

Овлашћује се Министар Народне Привреде да пропише правила о извршењу овога закона.

Члан 108.

Од дана, кад ступи у живот овај закон, престаје валити закон о удружењима од 14. јануара 1900. године.

Члан 109

Овај закон ступа у живот од дана, кад га Краљ потпише.

Препоручујемо нашим Министрима: Народне Привреде, Финансија, Унутрашњих Дела и Правде, да овај закон обнародују и о извршењу се његову старају, властима пак заповедамо да по њему поступају а свима и свакоме да му се покоравају.

13. фебруара 1902. год.
у Београду.

АЛЕКСАНДАР С. Р.

(М. П.)

Видео и ставио државни печат,
чувар државног печата,
Министар Правде,
Драг. Стаменковић С. Р.

Министар
Народне Приреде,
Д-р. М. Ђ. Миловановић С. Р.

Министар Финансија,
Д-р. М. М. Поповић С. Р.

Министар
Унутрашњих Дела,
Н. Д. Стевановић С. Р.

Министар Правде,
Драг. Стаменковић С. Р.

